WILEY

The Scandinavian
Journal of Economics

Arbetsmarknaden

Author(s): O. Dalkvist

Source: *Ekonomisk Tidskrift*, Årg. 3 (1901), pp. 123-125

Published by: Wiley on behalf of The Scandinavian Journal of Economics

Stable URL: <http://www.jstor.org/stable/3436935>

Accessed: 18-06-2016 20:37 UTC

Your use of the JSTOR archive indicates your acceptance of the Terms & Conditions of Use, available at

<http://about.jstor.org/terms>

JSTOR is a not-for-profit service that helps scholars, researchers, and students discover, use, and build upon a wide range of content in a trusted digital archive. We use information technology and tools to increase productivity and facilitate new forms of scholarship. For more information about JSTOR, please contact support@jstor.org.

Wiley, *The Scandinavian Journal of Economics* are collaborating with JSTOR to digitize, preserve and extend access to *Ekonomisk Tidskrift*

bör iakttaga en stor återhållsamhet, för att vara stark, då reaktionen inträder, så gäller den särskildt beträffande en centralbank. Om denna icke följer antydda regel, d. v. s. om den samma bidrager, genom att understöda och utvidga den alltför stora kredit, som härskar inom affärsvärlden, till att framkalla ett osundt uppsving, så förnekar den sin uppgift. Det är i alla fall mycket sannolikt att, om flere banker äro sedelutgifvande, dessa skola vara mindre i stånd att ålägga sig denna nödiga återhållsamhet. De äro mera frestade, — genom inbördes konkurrens kanske tvungna — att utsträcka sina affärer utöfver säkerhetens gränser. Likaså äro de, i fall af kris, böjda att, en hvar i sin stad, främst tänka på sitt eget intresse och hellre söka såvera sig själfva än, medels ökade lån till affärsvärlden, träda hjälpende emellan, — därest de icke, såsom New-Yorks banker under krisen 1860 och vid senare tillfällen lyckas uppnå fullkomlig enighet beträffande sin politik och besluta att behandla sina guld-kassor som en gemensam reserv, så att, om en banks krafter blifva mera anlitade än andras, denna kan stödja sig på de gemensamma tillgångarna.

Man kan, teoretiskt sedt, icke neka, att den möjlighet föreligger, att där flere konkurrerande banker äro sedelutgifvande, någon af dessa äfventyrar sin soliditet eller sin förmåga att städse vid anfordran inlösa sina sedlar, i det den samma, genom att tillämpa en orimligt låg diskontsats, lyckas emittera sedlar till belopp, som ej stå i förhållande till dess resurser. Man kan väl invända, att dessa sedlar återströmma till banken, men då de sjunkit i värde, är det för sent. Den som blir lidande härpå, är den stora allmänheten, hvilken är ur stånd att bedöma hithörande frågor och hvilken går ut från den uppfattningen, att om staten tillåter en bank att ge ut sedlar, hvilket penningesurrogat allmänt betraktas som mynt, staten också dragit försorg om dessa sedlars godhet. Häri ligger, enligt min tanke, det skäl, som faller utslaget i kontroverser mellan en- och flerbanksystemet.

Gabriel Cronstedt.

Arbetsmarknaden.

Konjunkturerna på arbetsmarknaden befinna sig för närvarande i märkbart nedåtgående. Det tjänar ingenting till att söka dölja för sig den ofantliga förändring till det sämre, som under senaste tiden inträdt i fråga om »tillbud och efterfrågan» på mänsklig arbetskraft.

De senaste årens ständigt uppåtgående rörelse, goda arbetstillgång och stigande arbetslöner, endast jämförbara med förhållandena åren 1874—75, ha i ett slag efterföljts af starka symptom på tillbakagång eller stillastående. Början gjordes under förra året, då inom ett par eller flera in-

dustrier yppade sig tecken till inträdande arbetsbrist. Det var särskildt textil- och järnindustrien, inom hvilka företogos inskränkningar i tillverkningen med åtföljande brist på sysselsättning för en del af dess arbetare. De stigande penningräntorna, ökade produktionskostnaderna och de stora samhällslagrens minskade köpförmåga torde varit de första bidragande orsakerna till denna sakernas vändning.

Med den sålunda minskade arbetstillgången har följt en tendens till sjunkande arbetslöner. För närvarande förnimmas från flere håll ansatser från arbetsgifvarnes sida att företaga nedsättningar i de från de senaste åren gällande lönesatserna. De tilltagande lockouterna äro på sitt sätt ett symptom på samma tilltagande tryck uppifrån för nedsättning af arbetarnes löneförmåner, hvilket tryck naturligtvis af dessa senare besvaras med ett intensivt motstånd. Så uppstå den form af arbetskonflikter, som gå under namn af lockouter.

Dessas tilltagande i antal och utsträckning har jag sökt åskådliggöra i efterföljande tabell, upprättad för de senaste fyra åren och hvori angifvas lockouternas antal, däri deltagande arbetare och sammanlagda antalet förlorade arbetsdagar:

År	Antal lockouter	Deltagande arbetare	Förlorade arbetsdagar
1897	5	51	500
1898	10	635	5,100
1899	15	5,580	172,200
1900	14	4,120	189,600

Tabellen uppvisar tydligt nog den starka tillväxten i denna form af arbetskonflikter.

Som vanligt är det isynnerhet vissa, för konjunkturernas växlingar mera känsliga yrkesgrenar, som nu åter få i högre grad än andra kännas vid svårigheterna af att under tider af minskad arbetstillgång hålla uppe sina löner och motstå trycket af sjunkande konjunkturer. Sålunda torde byggnadsfacket och grofarbetare i allmänhet vara bland de yrken, som få mottaga de första stötarna.

Men äfven inom den stora trävaru- och sågverksindustrien förnimmas redan förberedelser till lönereduceringar.

Under de för närvarande uppdrifna priserna å de vanligaste lifsförnödenheterna blifva dessa lönenedsättningar för arbetarne dubbelt kännbara, och säkerligen kommer den nuvarande ogynnsamma ställningen på arbetsmarknaden att ge anledning till rubbningar och konflikter på många betydande områden för industriell verksamhet.

Så mycket synes emellertid vara visst att det nya seklet ingår i för den lönarbetande klassen ogynnsamma tecken. 1890-talets senare år,

som utmärkte sig genom ett kraftigt ekonomiskt uppsving, ha efterträddts af en begynnande period af depression, inför hvars vidare utveckling och följder vi ännu endast kunna stå undrande och spörjande.

O. Dalkvist.

Ockerlagstiftningen.

Regeringen har nyligen för riksdagen framlagt ett förslag till ockerlag, som på ett undantag när är alldeles likalydande med det förut i denna tidskrift aftryckta förslag, som varit föremål för utlåtande af högsta domstolen¹. I det vid propositionen fogade utdraget ur stadsrådsprotokollet för den 1 februari yttrar chefen för justitiedepartementet med anledning af högsta domstolens afstyrkande utlåtande följande:

»Mot förslaget — likasom mot dess förebilder i främmande lagstiftning — har sålunda i främsta rummet anmärkts, att åt ockerbegreppet ej gifvits den tydlighet och noggranna begränsning, som man eljest kräfde af definitionen å ett brott, utan i väsentlig grad blifvit öfverlämnadt åt domarens fria pröfning att afgöra, när gränsen mellan det tillåtna och otilåtna vore öfverskriden.

Hvad sålunda blifvit anmärkt torde dock ej innebära något afgörande skäl mot förslagets genomförande. I många andra fall har man, hos oss såväl som annorstädes, funnit nödigt att i lagen upptaga straffbud, hvilka i fråga om gränserna för sin tillämplighet lämna ett tämligen vidsträckt utrymme åt domstolarnes omdöme och urskilning. I detta afseende må exempelvis erinras om vår strafflags bestämmelser rörande vissa fall af oredlighet eller vårdslöshet mot borgenärer, om det i 13 § af strafflagens 18 kap. upptagna stadgande rörande där afsedda sedlighetsbrott, om bestämmelsen angående trolöshet mot hufvudman samt om vissa af de i 16 kap. upptagna straffbestämmelser rörande ärekränkning. Att vid tillämpningen af dessa lagbud eller andra därmed jämförliga saknaden af fasta och påtagliga kännetecken å de brott, som åsyftas, skulle i vårt land hafva vållat väsentligare olägenheter eller vådor, lär ej kunna med fog påstås; och någon anledning att i fråga om de nu föreslagna straffbestämmelserna befara ett annat förhållande torde ej föreligga. Väl är det uppenbart att, där gränsen mellan det straffbara och det icke straffbara i viss mån gjorts beroende af lagskiparens fria pröfning, en synnerlig varsamhet

¹ Skiljaktigheten består blott i att ur 4 § uteslutits bestämmelsen om att öfverträdelse af förbudet att taga ränta på ränta skulle vara förenad med samma civilrättsliga verkningar som ocker.